

Paikkatietoverkoston toimintasuunnitelma 2019

1. Tehtävät

Paikkatietoverkosto on paikkatiedon tuottajien ja hyödyntäjien sekä lisäarvopalvelujen tuottajien, tutkimuksen ja opetuksen yhteistyöfoorumi. Verkoston toiminta koskee paikkatietoinfrastruktuurin kehittämistä ja hyödyntämistä, käyttäjien tarpeita, tiedottamista ja viestintää sekä palautteen antamista.

Verkosto toimii Inspire-direktiiviin liittyvänä yhteistyö- ja koordinaatorakenteena sekä virallisena INSPIRE-prosessin intressiryhmänä (SDIC) Suomessa. 1.6.2009 perustettu verkosto on käyttänyt aiemmin nimeä Inspire-verkosto. Verkosto on kaikille osapuolille avoin ja sen toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen.

Verkoston tehtäviä ovat:

1. Verkosto kannustaa ja aktivoi paikkatietoalan osapuolia yhteistyöhön.
2. Verkosto tukee uuden toimintamallin selvittämistä paikkatietoalan verkostojen yhteistyön tehostamiseksi.
3. Verkosto pyrkii lisäämään vaikuttavuuttaan kasvattamalla näkyvyyttään ja jäsenmääräänsä.
4. Verkosto osallistuu paikkatietopoliittiseen selontekoon liittyvän toimenpideohjelman laatimiseen ja jakaa tietoa sen etenemisestä.
5. Verkosto seuraa kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittymistä ja edistää sitä paikkatiedon näkökulmasta.
6. Verkosto seuraa paikkatiedon näkökulmasta julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurityötä ja osallistuu paikkatiedon viitearkkitehtuurin soveltamisen tukemiseen.
7. Verkosto seuraa ja jakaa tietoa digitalisaation edistämiseen tähtäävistä hallituksen hankkeista, jotka liittyvät paikkatiedon tuottamiseen, jalostamiseen, jakeluun ja hyödyntämiseen
8. Verkosto jakaa tietoa INSPIRE-direktiivin toimeenpanosta, kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisestä ja hyödyntämisestä sekä yleisesti paikkatietoalaan liittyvistä kysymyksistä.

Toiminnan fokus on vuosittaisissa kärkiteemoissa ja tiedottamisessa.

2. Kärkiteemat

Kärkiteemojen avulla verkoston toimintaa fokusoidaan tiettyihin aihealueisiin toimintavuoden aikana. Kärkiteemoista voidaan järjestää esimerkiksi seminaareja, keskustelutilaisuuksia ja muuta viestintää. Kärkiteemojen puheenjohtajisto laatii vuoden 2019 alussa tarkennetun toimintasuunnitelman kunkin kärkiteeman osalta.

Verkoston kärkiteemat vuodelle 2019 ovat seuraavat:

2.1 Tilasto- ja paikkatietoyhteistyön edistäminen

Kärkiteeman tavoitteena on lisätä tietoisuutta tilastojen paikkatieto-ominaisuudesta ja tilastotietojen tuottamismahdollisuuksista sekä edistää ja jalkauttaa tilastojen ja paikkatietojen kansainvälisissä hankkeissa tehtävää kehitystyötä osaksi kansallisia hankkeita.

Kärkiteemaa on valmisteltu kahdesta konkreettisesti edistettävästä asiasta:

1) Tilastoinnin aluejaot. Tavoitteena on saada verkoston näkemys siitä, tarvitaanko nykyisten tilastoinnissa käytettyjen aluejakojen rinnalle uusia, esim. paikkatietopohjaisia aluejakoja. Tavoitteena on tarvelähtöisesti tarkastella ja tunnistaa mahdollisia kehittämiskohteita. Kehittäminen voi kohdentua olemassa oleviin aluejakoihin tai uusien aluejakojen tuottamiseen. Tunnistettujen tarpeiden perusteella voidaan testata muutoksia tai kehittää uusia aluejakoja. Samalla tarkastellaan kansallista eri tiedontuottajien välistä roolijakoa ja tehdään ehdotuksia mahdollisista uusista rooleista eri tuottajien välillä. Asian edistämiseksi voidaan myös ehdottaa erikseen tai myöhemmin toteutettavia projekteja. Tästä osasta Tilastokeskus kantaa päävastuun.

Toisena kärkiteeman edistettävänä asiana on tuoda esiin mitä 2) **Paikkatiedot ja tilastot -** aihealueella tapahtuu erilaisissa **kansainvälisissä hankkeissa** ja erilaisten **yhteisöjen toiminnassa**. Tavoitteena on edistää ko. yhteyksissä kehitettävien asioiden hyödyntämisestä kansallisessa toiminnassa ja hankkeissa (esim. Paikkatietoalusta-hankkeessa). Tilastokeskus ja Maanmittauslaitos ovat usean vuoden ajan toimineet yhdessä (ja erikseen) projekteissa ja asiaa edistävien yhteisöjen toiminnassa: mm. SSW-, SSW2-projektit (kehityskohteena tilastojen hyödyntäminen Oskarissa), INSPIRE:n toteuttaminen, Geostat-projektit (eurooppalaisen tilastollisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittäminen), IGALOD (paikkatietojen ja tilastoissa käytettyjen paikkatietoaineistojen yhteyden rakentaminen), European Forum for Geography and Statistics yhteisössä toimiminen, OGC TJS (tilastojen ja paikkatietoaineistojen yhdistämisen teknisen standardin kehittäminen), UNGGIM ja UNGGIM Europe (YK:n Paikkatietoaloitteentoimintaan osallistuminen: Data Integration-työryhmä, SDG:t).

Tavoitteena on verkoston yhteisten kehittämis- tai soveltamiskohteiden tunnistaminen, tekninen pilotointi (PoC:t), mahdollisesti projektiehdotukset. Tavoitteena on mm. laatia 2-3 kansallista pilottitoteutusta SDG-indikaattoreista aie- tai suunnitelmatasolle (osallistuvat organisaatiot, tietolähteet ja -mediat, metodit) ja vastaavasti mahdolliset EU-yhteishankkeet, joille tuotetaan lähtötiedot ja suuntaviivat. Tästä osasta Maanmittauslaitos kantaa päävastuun.

Vuonna 2019 työohjelmaan otetaan myös tilasto-paikkatietoyhteistyö yleisemmällä tasolla täsmentäen toimintamalleja ja -vaihtoehtoja tietovirtatasolla ja alkuvuodesta valmistuvan Geostat 3-projektin GSGF Europe (Implementation for the Global Statistical Geospatial Framework in Europe) -ehdotuksen kansallista toteutusmallia (paikkatiedon laaja-alaisuus mahdollistaa esimerkiksi linkityksiä microdata-tasolla paikkatietoinfra sisäisten yhteyksien tuella jo tiedon alkulähteiltä alkaen).

Kärkiteeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2019 on seuraava:

Pasi Piela, Tilastokeskus

Tesmi Laakso, Tilastokeskus

Rina Tammisto, Tilastokeskus

Esa Tiainen, Maanmittauslaitos

Timo Aarnio, Maanmittauslaitos

Minna Veseloff, Maanmittauslaitos

2.2 Paikkatiedon koulutus ja osaaminen

Kuten Kansallisessa paikkatietostrategiassa todetaan, paikkatieto-osaajien tarve yhteiskunnassa kasvaa nopeasti sekä teknisen paikkatietoalan osaamisen että tiedon hyödyntämisen ja analysoinnin osalta. Nopeasti muuttuvassa ympäristössä tarvitaan uudenlaisia osaajia, mutta myös paikkatietoalalla työskentelevien täydennyskoulutusta. Suomen koulutussektori on viime vuosien aikana uudistunut perusopetuksesta yliopistoihin ja siihen on kohdistunut leikkauksia.

Kärkiteemana Paikkatiedon koulutus ja osaaminen pyrkii 1) parantamaan ymmärrystä suomalaisesta paikkatieto-opetuksesta ja sen painopistealoista, 2) tunnistamaan kehittämistarpeita ja vahvistamaan eri opetusta tarjoavien organisaatioiden välistä yhteistyötä, 3) vahvistamaan yhteistyötä paikkatietoalan työllistäjien ja koulutusorganisaatioiden välillä, sekä 4) kehittämään erilaisia co-creation-malleja paikkatiedon koulutukseen eri koulutusasteilla. Kärkiteeman toimintojen perimmäisenä tavoitteena on myös pyrkiä varmistamaan paikkatietoalan riittävä osaaminen Suomessa, sekä sen edellyttämien resurssit eri koulutusasteilla.

Vuonna 2019 painopisteenä on erityisesti uusien yhteistyömallien kehittäminen ja pilotointi paikkatietoalan työnantajien ja koulutuslaitosten välillä. Kärkiteema jatkaa myös vuonna 2017 käynnistettyä osaajaprofiilien ja osaamistarpeiden kartoitusta rekrytoinnin ja koulutuksen tueksi.

Kärkiteeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2019 on seuraava:

Tuuli Toivonen, Helsingin yliopisto
Claudia Bergroth, Maanmittauslaitos
Niina Käyhkö, Turun yliopisto

3. Tiedottaminen

Paikkatietoverkoston toiminnasta tiedotetaan sähköpostilistalla, sosiaalisessa mediassa ja Paikkatietoikkunassa. Paikkatietoverkoston katsaus -uutiskirjeillä kerrotaan INSPIRE-toimeenpanoon ja kansalliseen paikkatietoinfrastruktuuriin liittyvistä ajankohtaisista asioista.

4. Hallinto

Verkosto päättää toiminnastaan ja hyväksyy toimintasuunnitelmansa verkoston vuosikokouksessa. Toimintasuunnitelmaan sisältyvät kärkiteemat. Verkoston jäsenet osallistuvat kärkiteemojen toimintaan.

Verkoston ohjausryhmän kokoonpano vuonna 2019 on seuraava:

- Verkoston puheenjohtaja: Kimmo Soukki, Terrasolid Oy
- Verkoston varapuheenjohtajat: kärkiteemojen vetäjät
  - Pasi Piela, Tilastokeskus
  - Tuuli Toivonen, Helsingin yliopisto
- ProGIS ry:n puheenjohtaja: Miika Mäkelä, TomTom

Verkoston puheenjohtaja edustaa verkostoa tarvittaessa asiantuntijana paikkatietoasiain neuvottelukunnan kokouksissa ja laajennetussa sihteeristössä.

Paikkatietoverkoston sihteeristön tehtävistä huolehtii INSPIRE-sihteeristö.

Liite 1: Taustaa

Verkoston käynnistyminen ja toiminta

Kansallinen Inspire-verkosto käynnistyi perustamiskokouksessa 1.6.2009. Yhteistyö on vapaaehtoista ja verkostossa on mukana 392 asiantuntijaa noin 140 organisaatiosta. Verkosto on työskennellyt useina työryhminä kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin toteuttamiseksi ja hyödyntämiseksi ja samalla Inspire-direktiivin toimeenpanemiseksi. Verkosto on tuottanut kansallisen paikkatietostrategian yhteistyössä valtioneuvoston asettaman paikkatietoasiain neuvottelukunnan kanssa sekä edistänyt strategian toimeenpanoa.

Vuonna 2013 Inspire-verkosto muutti nimensä Paikkatietoverkostoksi ja käynnisti yhteistyössä paikkatietoasiain neuvottelukunnan kanssa vuonna 2014 kolme kärkihanketta Strategia, Avoin paikkatieto sekä Viestintä ja osallistaminen. Vuonna 2015 verkosto käynnisti viisi kärkiteemaa Strategia ja viestintä, Paikkatieto Suomen kilpailukyvyyn edistäjänä, Kansallinen palveluarkkitehtuuri ja paikkatietoinfra, Paikkatiedon laadunhallinta sekä Paikkatietoalan yhteistyömallin valmistelu. Vuonna 2016 verkoston toiminta fokusoitui kolmeen kärkiteemaan: Strategia ja viestintä, Kansallinen palveluarkkitehtuuri ja paikkatietoinfra sekä Kansalliset paikkatietotuotteet INSPIRE-yhteensopivasti. Vuonna 2017 toimintaa jatkoi Kansalliset paikkatietotuotteet INSPIRE-yhteensopivasti -kärkiteema, jonka lisäksi toimivat Paikkatiedon koulutus ja osaaminen-, Rakennetun ympäristön tietovarantojen yhteentoimivuus ja käsitteistö- sekä Paikkatietostrategian toimeenpanon tukeminen -kärkiteemat. **Vuonna 2018** toiminta jatkui **Paikkatiedon koulutus ja osaaminen-, Paikkatietostrategian toimeenpanon tukeminen- sekä Rakennetun ympäristön tietovarantojen yhteentoimivuus ja käsitteistö -kärkiteemojen osalta. Tilasto- ja paikkatietoyhteistyön edistäminen** aloitti toimintansa uutena kärkiteemana. Lisätietoja kärkiteemojen toiminnasta löytyy [Paikkatietojen yhteiskäyttö -sivustolta](#).

Verkoston sihteeristötehtäviä on hoitanut INSPIRE-sihteeristö Maanmittauslaitoksessa.

Paikkatietoinfrastruktuurin toteuttaminen

Kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin toteuttamista on vauhdittanut INSPIRE-direktiivi. Säädösten mukaan soveltamisalaan kuuluvat kansalliset aineistot on ollut määrä saattaa rajapintapalveluihin ja liittää näiden kuvailut hakupalveluun viimeistään 15.5.2013. Seuraava etappi toimeenpanossa on teemoittaisten INSPIRE-tietomallien mukaisten paikkatietotuotteiden laatiminen ja tarjoaminen vuoteen 2017 (liite I) ja vuoteen 2020 (liite II-III) mennessä.

Tuorein yhteenveto Suomen INSPIRE-toimeenpanon tilanteesta on Euroopan komission vuonna 2017 julkaisema [Country Fiche -kooste](#), joka sisältää analyysin direktiivin toimeenpanon nykytilasta ja kehityksestä sekä toimenpidesuosituksia puutteiden korjaamiseksi. Yksityiskohtaisemman INSPIRE-toimeenpanon tilannekuvan tarjoaa vuoden 2016 seurantatietojen pohjalta laadittu kansallinen [yhteenveto](#), sekä edellinen [kolmivuotisraportti](#) (2013–2015).

Julkisen tiedon avaaminen

Valtioneuvosto antoi 3.3.2011 periaatepäätöksen julkisen tiedon avaamisesta, jonka tavoitteena on tiedon asettaminen saataville tietoverkkoon yhtenäisin käyttöehdoin ja pääsääntöisesti maksutta. Paikkatiedon avaaminen on jo toteutunut laajasti mm. maastotiedon, ympäristötiedon ja osin tilastotiedon sekä monien muiden paikkatietoaineistojen osalta. Paikkatietoverkosto on laatinut Avoin paikkatieto -kärkihankkeen yhteydessä oppaat paikkatiedon avaamisen ja hyödyntämisen hyvistä käytännöistä.

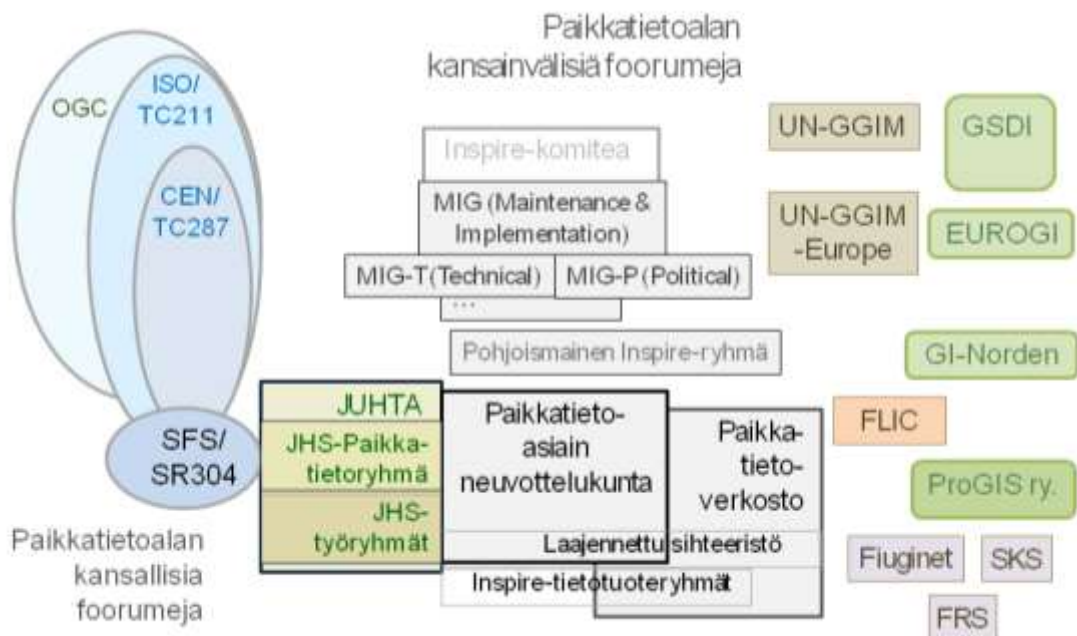
Paikkatietoalan yhteistyöfoorumeja

Paikkatietoalan verkostoituminen on alkanut 1980-luvulla paikkatietojen yhteiskäytön merkeissä. Alan kansalliseksi verkostoksi perustettiin 1990-luvulla ProGIS ry. Kansallinen Inspire-verkosto käynnistyi kesällä 2009 ja nykyinen paikkatietoasiain neuvottelukunnan (PATINE) on asetettu uudelle kolmivuotiskaudelle lokakuussa 2016. Paikkatietoalalla toimivien palveluyrityksen ryhmittymä Suomen paikkatietoklusteri FLIC (Finnish Location Information Cluster) perustettiin Teknologiaateollisuuden yhteyteen marraskuussa 2013. Geoinformatiikan yliopistoverkosto, FIUGINET, on perustettu vuonna 2008. Aihepiiriä sivuavia yhdistyksiä ovat mm. Suomen kartografinen seura, Kaukokartoituskerho yms.

Paikkatietoalalla on kansainvälisesti useita yhteistyöfoorumeja. Pohjoismaisten yhdistysten yhteistyöfoorumi on GI-Norden ja eurooppalaisten EUROGI. Globaalina verkostona toimii mm. GSDI (Global Spatial Data Infrastructure) -yhdistys.

YK:n Global Geospatial Information Management (UN-GGIM) -aloitteen puitteissa perustettiin vuonna 2011 Committee of Experts on Global Geospatial Information Management. Eurooppaan perustettiin 2014 alueellinen komitea UN-GGIM: Europe.

Paikkatietoalalla on virallinen kansainvälinen standardointikomitea ISO/TC211 sekä teollisuuslähtöinen foorumi OGC (Open Geospatial Consortium). Euroopan virallinen alan standardointikomitea on CEN/TC287. Kansainvälistä standardointia seuraa Suomessa SFS:n yhteydessä paikkatiedon standardointiryhmä SR304 ja OGC on perustanut pohjoismaisen ryhmän OGC Nordic. Julkisen hallinnon tietohallintoneuvottelukunnan JUHTAn Paikkatieto-asiatuntemusalueen yhteydessä toimii paikkatiedon JHS-ohjausryhmä.

INSPIRE-komitea toimii EU:n komission tukena direktiivin toimeenpanon lainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä. INSPIRE-toimeenpanon kehittämisestä ja ylläpidosta huolehtii niin kutsuttu MIG-ryhmä (Maintenance and Implementation), joka koostuu työtä ohjaavasta poliittisesta ryhmästä sekä teknisestä työstä vastaavasta teknisestä pysyvästä alaryhmästä. MIG asettaa tarpeen mukaan työryhmiä, jotka valmistelevat kehittämiseen ja ylläpitoon liittyviä työaiheita. Työryhmien kokoamiseksi tiedon tuottajia edustavat LMOt (Legally Mandated Organisation) sekä käyttäjiä ja

muuta yhteisöjä edustavat SDICit (Spatial Data Interest Community) voivat tarjota asiantuntijoitaan käytettäväksi ns. Pool of Experts'iin.

Paikkatietopoliittinen selonteko

Vuonna 2017 alettiin laatimaan paikkatietopoliittista selontekoa, jossa taustoitetaan paikkatiedon nykytilaa ja pohditaan tulevaisuuden suuntauksia. Paikkatietoverkosto on ollut mukana laadintatyössä ja tulee tiedottamaan paikkatietopoliittiseen selontekoon liittyvän toimenpideohjelman etenemisestä.

Paikkatietopoliittinen selonteko on yhdessä sidosryhmien kanssa tuotettu maa- ja metsätalousministeriön dokumentti, joka luovutetaan valtioneuvoston selontekona eduskunnalle. Selonteossa esitetään toimenpiteitä, joilla on tarkoitus kehittää ja edistää paikkatietojen hyötykäyttöä laaja-alaisemmaksi, tehokkaammaksi. Tavoitteena on että paikkatietoja (ja tietoja ylipäätään) hyödynnettäisiin paremmin perustana yhteiskunnan toimintoihin liittyvässä päätöksenteossa ja ohjauksessa sekä yritystoiminnan edellytyksiä parantamassa Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja henkilötietojen suojan huomioon ottaminen on tärkeänä kokonaisuutena mukana selonteon kaikissa toimenpiteissä.

Paikkatietoselonteon visioksi muotoutui ”Suomessa on maailman innovatiivisin ja turvallisin paikkatiedon ekosysteemi”. Keskeisiksi kehittämistoimenpiteiksi muotoutuivat mm.

- Julkishallinnon paikkatietotoimintoihin liittyvien roolien ja vastuiden määrittely lainsäädännössä. Siinä yhteydessä tulee määrittellä myös mitä ovat ne yhteiskunnan kannalta keskeiset peruspaikkatiedot ja niihin liittyvät peruspalvelut, joista huolehtimisen pitää kuulua julkishallinnon vastuulle.
- Osoitetietoprosessin kuntoon saattaminen, ja siihen liittyen turvasektorin tarpeiden huomiointi.
- Tietojen ja palvelujen standardien mukaisuuden ja sen kautta yhteiskäyttöisyyden saavuttaminen.
- Yhteistyön lisääminen, jonka yhtenä ilmentymänä on toimenpide-ehdotus edistää alustatalouteen ja erilaisiin palveluihin perustuvan paikkatiedon ekosysteemin toteuttamista. Sen tarkoituksena julkishallinnon ja koko yhteiskunnan kustannusten säästäminen esim. turhaa työtä poistamalla sekä liiketoimintamahdollisuuksien lisääminen.
- Erityisesti tietämyksen lisääminen kaikenlaisissa organisaatioissa siitä mitä hyötyjä paikkatiedoista voi olla erilaisissa toiminnoissa.

Lisäksi ehdotetaan Paikkatietopoliittisen selontekoon liittyvän erillisen toimenpideohjelman toteuttamista. Toimenpideohjelman hankesuunnitelman luonnoksessa toimenpiteet ovat hankkeen osaprojekteja (tai työryhmiä). Niiden vetovastuu on lähtökohtaisesti organisaatiolla, jonka toimintaan projektin tavoitteet vaikuttavat merkittävästi, ja jolla on vahva intressi toteuttaa projekti yhteiskunnan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Keskeinen periaate on hankkia osaprojekteihin osallistujiksi mahdollisimman laaja edustus asianomaiseen projektiin liittyvistä sidosryhmistä.

Paikkatietoselonteon tilanne:

Tätä kirjoittaessa (8.11.) eduskunnan valiokuntien kuulemiset on hoidettu (viimeinen maa- ja metsätalousvaliokunnan kuuleminen oli 6.11.). On kohtuullisen todennäköistä, että selonteon eduskuntakäsittely olisi valmis jo marraskuussa. Toimenpiteiden toteuttamista on hyvin yksimielisesti kannatettu valiokunnissa. On myös todennäköistä, ettei eduskunnasta ole tulossa merkittäviä muutoksia selonteon toimenpiteisiin. Näyttää kuitenkin joka tapauksessa siltä, että tarvittaessa toimenpiteissä tehdään niihin liittyvin paikkatietoihin kohdistuvat turvallisuusarviot.

Toimenpideohjelman toteuttaminen alkaa toden teolla vasta kevään 2019 vaalien jälkeen, käytännössä todennäköisesti syksyllä 2019. Tämän edellytyksenä on se, että seuraavan hallituksen budjetti mahdollistaa resurssien käytön toimenpiteiden toteuttamiseen. Kuitenkin esimerkiksi ”Uudistetaan lainsäädäntöä kehityksen varmistamiseksi” -toimenpiteen valmistelu alkaa MMM:ssä

jo vuoden 2019 alussa. Muidenkaan toimenpiteiden osalta voidaan valmistelut alkaa jo vetovastuussa olevan organisaation mahdollisuuksien mukaan ennen kevään 2019 vaaleja.